

Burak SAK

**DAĞITIM SÖZLEŞMELERİNDE
DENKLEŞTİRME İSTEMİ
(TTK m. 122)**

Bayilik Sözleşmesi
Tek Satıcılık Sözleşmesi
Franchise Sözleşmesi

onikilevha
TMMOB HUKUKUÇU VE YATIRIMCI BİRLİĞİ

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	VII
ÖNSÖZ	IX
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM DAĞITIM SÖZLEŞMELERİ

I. DAĞITIM KAVRAMI, METOTLARI VE SÖZLEŞMELERİ.....	5
A. Dağıtım Kavramı.....	5
B. Dağıtım Metotları.....	7
1. Birinci Kuşak Dağıtım Metotları.....	8
2. İkinci Kuşak Dağıtım Metodu: Acente	8
3. Üçüncü Kuşak Dağıtım Metotları.....	10
C. Dağıtım Sözleşmelerine İlişkin Doktrindeki Tanımlar	11
D. Dağıtım Sözleşmeleri Kavramı	14
1. Kavram Önerimizin Gerekçesi	14
2. Kavramın Kapsamına Giren Sözleşmelerin Belirlenmesi	15
a. Genel Olarak.....	15

b. Birinci Kayıt.....	16
c. İkinci Kayıt	17
3. Sonuç	19
II. DAĞITIM SÖZLEŞMELERİNİN GÖRÜNÜM BİÇİMLERİ	20
A. Bayilik Sözleşmesi.....	20
B. Tek Satıcılık Sözleşmesi.....	24
C. Franchise Sözleşmesi.....	28
III. DAĞITIM SÖZLEŞMELERİNİN UNSURLARI	38
A. Genel Olarak.....	38
B. Zorunlu Unsurlar	40
1. Sürümü Yapma ve Artırma Faaliyetinde Bulunma	40
2. Taraflar Arasında Geniş Anlamda Çerçeve Sözleşme Bulunması	48
a. Geniş Anlamda Çerçeve Sözleşme.....	49
b. Saf Çerçeve Sözleşme ve Temel Sözleşme Ayrımı	53
c. Geniş Anlamda Çerçeve Sözleşmenin Benzer Kavramlardan Ayrılması.....	56
d. Dağıtım Sözleşmelerinin Geniş Anlamda Çerçeve Sözleşme Niteliği.....	58
e. Dağıtım Sözleşmelerinin Birel Sözleşmeleri Kurma Yükümlülüğü Getirip Getirmediği.....	60
3. Sürekli Borç İlişkisi Doğurması.....	65
4. Dağıtıcının Kendi Adına ve Hesabına Hareket Etmesi.....	71
5. Dağıtım Ağına Dâhil Olma.....	78
C. İhtiyari Unsurlar	82
1. Belirli Bir Bölgede Münhasır Satış Hakkı	82
2. Franchise Sistemi	82
a. Genel Olarak.....	82
b. Franchise Sistemi Kapsamındaki Edimler	84
IV. BENİMSEDİĞİMİZ TANIM.....	85

V. HUKUKİ NİTELİĞİ, YORUMU VE UYGULANACAK HÜKÜMLER	85
A. Genel Olarak.....	85
B. Hukuki Nitelik.....	86
1. Sözleşmelerin Hukuki Niteliğine İlişkin Ayrımlar	86
2. Dağıtım Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği	93
C. Yorumu.....	94
D. Uygulanacak Hükümler	96
VI. DİĞER SÖZLEŞMELERLE KARŞILAŞTIRILMASI VE KİYASEN UYGULANABİLECEK HÜKÜMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	103
A. Acente ve Acentelik Sözleşmesi	103
1. Genel Olarak.....	103
2. Acente.....	104
3. Acentelik Sözleşmesi	110
4. Dağıtıcı ve Dağıtım Sözleşmeleri İle Karşılaştırılması	111
B. Satış Sözleşmesi	116
C. Art Arda Teslimli Satış Sözleşmesi	117
D. Satış İçin Bırakma	118
E. Vekâlet Sözleşmesi	120
F. Hizmet Sözleşmeleri.....	122
1. Genel Olarak.....	122
2. Genel Hizmet Sözleşmesi.....	122
3. Pazarlamacılık Sözleşmesi.....	124
G. Adi Ortaklık Sözleşmesi	129
H. Komisyon Sözleşmesi.....	132

İKİNCİ BÖLÜM

DAĞITICININ DENKLEŞTİRME İSTEM HAKKI

I. DENKLEŞTİRME İSTEMİNİN KANUNDA DÜZENLENME SÜRECİ	135
II. TERMİNOLOJİ	138
III. DENKLEŞTİRME İSTEMİNİN HUKUKİ ESASI VE NİTELİĞİ.....	139
A. Genel Olarak.....	139
B. Doktrindeki Görüşler.....	140
C. Kanaatimiz.....	145
1. Hukuki Esas.....	145
2. Hukuki Nitelik.....	146
IV. DAĞITIM SÖZLEŞMELERİNDE DENKLEŞTİRME İSTEM HAKKININ HUKUKİ DAYANAĞI	152
V. DENKLEŞTİRME İSTEMİNE HAK KAZANILMASI.....	154
A. Genel Olarak.....	154
B. Birinci Safha	156
1. TTK m. 122/f. 5'in Genel Olarak Değerlendirilmesi	156
2. Tek Satıcılık İle Benzeri Sözleşme Olgusu	160
3. Sürekli Nitelikte Sözleşme Olgusu.....	161
4. Tekel Hakkı Veren Sözleşme Olgusu.....	162
a. Genel Olarak.....	162
b. Tekel Kavramı	163
aa. Fikri Mülkiyet Hukukunda Tekel	163
bb. Rekabet Hukukunda Tekel.....	164
cc. TTK m. 104 Kapsamında Tekel.....	166
c. Tekel Hakkına İlişkin Sınıflandırmalar	174
d. Dağıtım Sözleşmelerinde Tekel Hakkı.....	176
aa. Tek Satıcılık Sözleşmesinde Tekel Hakkı	177
bb. Franchise Sözleşmesinde Tekel Hakkı.....	178

cc. Bayilik Sözleşmesinde Tekel Hakkı.....	183
e. “Tekel Hakkı Veren” İbaresinin Yorumu.....	186
aa. Genel Olarak.....	186
bb. Doktrindeki Görüşler.....	187
cc. Kanaatimiz.....	190
C. İkinci Safha.....	196
1. Genel Olarak.....	196
2. Sözleşmenin Sona Ermesi.....	198
a. Genel Olarak.....	198
b. Kararlaştırılan Sürenin Dolması.....	199
c. Kesin Hükümsüzlük.....	201
d. Rekabet Korunması Hakkında Kanun’un 56. Maddesinde Öngörülen Hükümsüzlük.....	207
aa. Genel Olarak.....	207
bb. Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un 56. Maddesinde Düzenlenen Hükümsüzlük Yaptırımının Türü.....	212
aaa. Doktrindeki Görüşler.....	212
bbb.Kanaatimiz.....	220
e. Fesih Hakkının Kullanılması.....	227
aa. Genel Olarak.....	227
bb. TTK m. 122/f. 3’ün İncelenmesi.....	231
cc. Olağan Fesih.....	234
dd. Genel Olağanüstü Fesih Sebebi: Haklı Sebep.....	238
ee. Haksız Fesih ve Olağan Feshe Tahvili.....	245
aaa. Genel Olarak.....	245
bbb.Dağıtım Sözleşmelerini Sona Erdirip Erdirmeyeceği.....	247
ccc. Olağan Feshe Tahvili.....	248
f. Ölüm, Fiil Ehliyetinin Sınırlanması veya Kaybedilmesi, İflas, Ödeme Aczine Düşme.....	252
g. İkale Sözleşmesi.....	254
3. Dağıtıcının Oluşturduğu Sadık Müşteri Çevresi.....	257

4. Müşteri Çevresinin Sağlayıcıya Bırakılması ve Bu Müşteri Çevresinden Sağlayıcının Menfaat Elde Etme İhtimali	263
5. Dağıtıcının Kazanç Kaybına Uğraması.....	266
6. Dağıtıcıya Denkleştirme Bedeli Ödenmesinin Hakkaniyete Uygun Olması.....	266
VI. DENKLEŞTİRME İSTEMİNİN İLERİ SÜRÜLMESİ	270
A. İleri Sürülme Şekli	270
B. Bir Yıllık Sürenin Hukuki Niteliği	271
1. Genel Olarak.....	271
2. Hak Düşürücü Süre	272
3. Zamanaşımı Süresi.....	276
4. Süreye İlişkin Görüşler ve Yargıtay Uygulaması	278
5. Kanaatimiz.....	280
C. Önceden Vazgeçilemez Olması.....	282
SONUÇ	285
KAYNAKÇA	291